

20.12.2021

Terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto
Lausuntopalvelu.fi

ASIA **Lausunto rintasyövän varhaista toteamista varten tehtävän mammografiatutkimuksen kriteereistä VN/7119/2021**

Terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto on pyytänyt lausuntoja päätöksestä oireettomalle geneettisesti varmistetun korkean rintasyöpäriskin omaavalle henkilölle rintasyövän varhaista toteamista varten tehtävän mammografiatutkimuksen kriteereistä.

Säteilylaki velvoittaa laatimaan lääketieteellisen säteilyaltistuksen oikeutuksesta kyseistä henkilöä koskevan erityisen kirjallisen perustelun silloin, kun oireettomaan henkilöön kohdistuva taudin varhaista toteamista varten tarvittava säteilyaltistus ei ole osa seulontaohjelmaa. Perustelun laatimisessa on noudatettava palveluvalikoimaneuvoston laatimia tutkimukseen pääsyn kriteerejä, mikä vaatimus koskee myös yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettuja terveydenhuollon palveluita.

Kriteerit koskevat oireettomalle geneettisesti varmistetun korkean rintasyöpäriskin omaavalle henkilölle rintasyövän varhaista toteamista varten tehtävän mammografiatutkimuksen oikeutusta. Vertailututkimuksena on magneettikuvaus, joka ei altista ionisoivalle säteilylle eikä sille näin ollen voida antaa säteilylain nojalla kriteerejä. Säännöllisellä kuvantamisseurannalla pyritään toteamaan syöpä varhaisessa vaiheessa ja siten vähentämään rintasyöpäkuolleisuutta korkean riskin omaavilla henkilöillä.

Palveluvalikoimaneuvoston kriteerit ovat säteilylaissa tarkoitettua erityistä kirjallista perustelua varten silloin, kun oireettomaan henkilöön kohdistuva rintasyövän varhaista toteamista varten tarvittava säteilyaltistus ei ole osa seulontaohjelmaa tai tieteellistä tutkimusta. Kriteerit rajaavat mammografian oikeutusta, mutta ne eivät ole kuvantamissuositus, jossa eri kuvantamismenetelmät ja niiden optimaalinen käyttö otetaan huomioon.

Kriteerien on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2022.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Alla on kooste vastauksistamme Lausuntopalvelussa.

1 Soveltamisala

Geneettisesti korkean riskin potilaat muodostavat hyvin pienen osan rintasyöpäriskin omaavista potilaista ja he ovat joka tapauksessa erikoissairaanhoidossa seurannassa.

20.12.2021

Mikäli kaikkien kansallisen seulontaohjelman ulkopuolisten oireettomien potilaiden mammografiatutkimukset korvataan esimerkiksi pelkällä ultraäänitutkimuksella, ilmeisenä vaarana on, että merkittävä määrä rintasyöpiä jää toteamatta varhaisessa vaiheessa.

Kriteereitä ei kannata rajata koskemaan vain geneettisesti varmistetun korkean rintasyöpäriskin potilaita. Myös perusterveydenhuollon avohoidossa ja yksityisellä sektorilla asioiville tarvitaan vastaavat kriteerit.

2 Kriteerit

Esitetty mammografiatutkimus on perusteltu.

3 Voimaantulo

Kriteerit voisivat tulla voimaan 1.1.2022 – viimeistään 1.3.2022.

4 Valmistelumuistio

Mammografiatutkimuksen kriteereitä pitäisi arvioida laajemmin, ei vain geneettisesti korkean riskin potilaiden osalta.

5 Muuta havaittavaa: Pyydämme kantaanne seuraaviin kysymyksiin

5.1 Tarvitaanko kriteerien yhteyteen mielestänne 1–2 sivun mittaiset perustelut?

Kriteerien yhteyteen ei välttämättä tarvita erillisiä perusteluja.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja